

kultur minne dagene

Håndbok

Kulturvern
forbundet

Hva er Kulturminnedagene?

Kulturminnedagene markeres i september hvert år, med arrangementer i ca. 50 europeiske land.

Det var Europarådets Kulturminnevernkomité som i 1985 tok initiativet til en felles europeisk kulturminnedag (European Heritage Days), der hensikten var å gjøre tilgjengelig kulturminner som ikke var åpne for allmennheten og bidra til å skape forståelse og interesse for kulturminner og kulturmiljøer.

Den europeiske Kulturminnedagen ble første gang markert i Norge i 1991, og fra 1993 er den blitt en fast årlig markering her i landet.

Norges kulturvernforbund har i dag ansvar for den nasjonale koordineringen av Kulturminnedagene, som nå strekker seg over en hel uke. Europarådet anslår at om lag 20 millioner mennesker deltar på markeringer i september hvert år, og det gjør de europeiske Kulturminnedagene til en av de største kulturbegivenhetene i Europa.

I Norge markeres Kulturminnedagene i alle landets fylker, med rundt 200 arrangementer hvert år. Kulturminnedagene bidrar til å skape forståelse og respekt for felles, egen og andres kulturarv, og de lokale markeringene skaper engasjement og aktivitet i lokalmiljøet. Vi ønsker at Kulturminnedagene skal arrangeres i alle landets kommuner, og har derfor med støtte fra Sparebankstiftelsen utarbeidet denne håndboken for Kulturminnedagsarrangører. Med oss i dette arbeidet har vi fått med oss norske arrangører fra ulike kanter av landet, samt fra fem andre europeiske land, som har delt sine erfaringer og gitt innspill til hva en håndbok for Kulturminnedagsarrangører bør inneholde. Håndboken, med lett tilgjengelig informasjon, skal inspirere og lette arbeidet for både erfarne og nye arrangører.

Velkommen til å være med og markere Kulturminnedagene!

Innhold

Side 02	Hva er Kulturminnedagene
Side 04	Tema
Side 06	Hvem kan arrangere Kulturminnedager?
Side 07	Type arrangement
Side 08	Jeg vil arrangere Kulturminnedager – hvordan gå i gang?
Side 10	Markedsføring
Side 12	Økonomi
Side 13	Hvor kan du få hjelp? – Hva gjør Kulturvernforbundet?
Side 14	Hvorfor være med og markere Kulturminnedagene?
Side 15	Og hva skjer etterpå?

Tema

Hvert år velger styret i Kulturvernforbundet et nytt tema for Kulturminnedagene. Temaet skal få fram mangfoldet i kulturarven og være en inspirasjon for lokale arrangører av Kulturminnedagene. Europarådet velger også hvert år et europeisk tema, og de ulike lands nasjonale temaer blir ofte knyttet til dette. Alle arrangører kan velge sin egen variant av det nasjonale temaet og tilpasse det lokale forhold.

Det er alltid knyttet stor spenning til hva som blir årets tema for Kulturminnedagene. At det velges et nytt tema hvert år, kan inspirere arrangører til å tenke ut helt nye måter å markere Kulturminnedagene på - fremfor å gjenta fjorårets arrangement. Nytt årlig tema gjør det også spennende for publikum! De får oppleve og lære om ulike deler av historien, tidsperioder, kulturminner og tradisjo-

ner. De ulike temaene bidrar til at man kan nå ut til flere, få nye samarbeidspartnere og det er lettere å få pressdekning fordi man kan by på noe nytt under markeringen.

Eksempler på temaer fra de siste 5 årene:

2017

Kulturminner i
Samfunnets tjeneste

2016

Se hva vi kan – Kompetanse
og kunnskap i kulturvernet

2015

Nabolag: Mennesker
– kulturminner – historier

2014

Den store reisen
– 200 års utvikling

2013

Historiens kvinner
og menn – deltakelse,
fellesskap og handling

Hvem kan arrangere Kulturminnedager?

Alle kan arrangere Kulturminnedager, og det er de lokale markeringene som er hovedsaken! Blant arrangører av Kulturminnedagene finner vi frivillige lag og foreninger, kommuner, museer, private eiere av kulturminner og mange flere. Noen velger å ha arrangementer gjennom hele uken, andre velger å ha et arrangement kun en av dagene i løpet av uken.

Det finnes et mangfold av kulturminner, tradisjoner og historier som er verdt å bringe frem i lyset. På den måten kan flere lære om og oppleve kulturarven, og du som arrangør kan la andre ta del i din aktivitet og interesse.

Type arrangement

Har du en veteranbil du vil vise frem, eller har du lyst til å lage en utstilling om folkedrakter? Kanskje vil du guide en historisk vandring, lære bort treskjæring eller invitere til familiedag på et historisk tun? Mulighetene til å løfte frem kulturminner, tradisjoner og lokalhistorie er utallige. Her er noen eksempler:

- Historisk vandring: Natur/kultursti
- Utflukt med båt, bil, veteranbusser
- Møte med foredragsholder
- Marked, salgsboder, loppemarked
- Familiedag eller piknik på tun, i bygård, på museum
- Aktiviteter for barn: quiz, skattejakt, konkurranser, historiefortelling
- Aktivitetsdager: F. eks.: «Bygg Osolver på en dag»
- Dugnad: «Rydd et kulturminne»
- Demonstrasjon av ulike håndverksteknikker og kurs

- Samarbeid med skoler, f.eks. om utstilling eller konkurranser der barn utforsker kulturarven. Bruk SFO-tiden
- Konkurranser; kapproing, spinning, potetskrelling
- Konsert, teater, filmvisning, drive-in-kino
- Samle inn foto, minner, utstyr/redskaper til utstilling eller bok
- NM i graut
- Auksjon
- LAN-party
- Innflytter-arrangement
- Åpne dører
- Festivaler
- Sykkelturer
- Geocaching
- Museumsutstillinger som varer hele året

Tips: Gjør det dere er gode på, gjerne noe dere har gjort tidligere og som dere kan bygge videre på. Bruk gjerne egen garasje, klubblokaler – steder der dere føler dere hjemme. Kulturminnedagene er en ypperlig anledning til å vise seg frem for et nysgjerrig publikum.

Jeg vil arrangere Kulturminnedager – hvordan gå i gang?

Hvert år i november offentliggjør vi tema for Kulturminnedagene for det kommende året. For mange er dette selve startskuddet for å begynne planleggingen av sin markering av Kulturminnedagene. Det finnes ingen fasit for når det er best å gå i gang med forberedelse til Kulturminnedagene - noen starter et år i forveien, andre uken før – og med flotte markeringer som resultat. Her vil vi bidra med innspill til trinn i planleggingen og gjennomføringen av Kulturminnedagene. Et godt utgangspunkt er at Kulturminnedagene alltid markeres på samme tidspunkt hvert år. Dette skaper forutsigbarhet og gjør det mulig for arrangører og samarbeidspartnere å legge markeringen inn i sitt årshjul.

Trinn i planleggingen:

- Når årets tema er avklart, kan idemyldringen starte. Få frem alle ideer og inkluder her ledelsen i virksomheten, organisasjonen eller laget for forankring.
- Avklar dato, formen, størrelsen på arrangementet og budsjett. Dette setter rammene.
- Sett ned en arbeidsgruppe som skal ha det operative ansvaret. Avklar roller og ansvarsområder. Ha møter regelmessig.
- Registrer deres arrangement på www.kulturvern.no. Dere kan endre og oppdatere opplysningene her helt frem til arrangementsstart.

- Ta kontakt med mulige samarbeidspartnere. De årlige temaene for Kulturminnedagene danner utgangspunkt for mange måter å utvikle samarbeid og nettverk. Flere lag og foreninger kan for eksempel gå sammen om et arrangement, og gjerne på tvers av arbeidsfelt.

Velg gjerne en hovedpartner.

- Lag en fremdriftsplan med milepæler. Tips fra erfarne kulturminnedagsarrangører, er å ha utarbeidet en grovmasket plan innen påske. Innen sommeren bør avtaler og praktiske detaljer være på plass.
- Sørg for hele tiden og gi god informasjon til alle involverte: Hvor er vi i prosessen, hva gjenstår.
- Viktig underveis å styrke samholdet i arbeidsgruppen og blant de involverte – skap begeistring for prosjektet. Dette er også viktig i arbeidet med å rekruttere frivillige.
- Tidlig høst starter markedsføringen av Kulturminnedagsarrangementet.

Uforutsette ting kan oppstå under planlegging av Kulturminnedagene, men å avlyse i siste liten kan ha negative ringvirkninger, særlig med tanke på samarbeidspartnere. Bli enige om en dato for endelig beslutning for gjennomføring.

Markedsføring

Spørsmålet alle kulturarrangører stiller seg, er hvordan få folk til å komme på akkurat deres arrangement? Kanskje kolliderer Kulturminnedagene med andre arrangementer på samme sted, og ikke minst kan været være en risikofaktor. Været får vi ikke gjort så mye med, men vil bidra med innspill til god markedsføring av arrangementene.

Foregår det mange arrangementer på samme sted i samme tidsperiode, se da på mulighetene for samarbeid, dette kan alle parter tjene på, da felles arrangementer kan få større oppmerksomhet. Samarbeidspartnere og deres nettverk kan også bringe inn et større publikum.

- Markedsføring tar tid. Begynn gjerne tidlig i planleggingsprosessen å tenke ut prosjekter som kan gi oppmerksomhet og skape begeistring.

- Samarbeid med skoler om f.eks. konkurranser og utstillinger, som kan gi oppmerksomhet.
- Vær aktiv på sosiale medier. Opprett gjerne en egen facebookside for arrangementet. Jobb med siden over tid, gi små drypp av informasjon og teasere.
- Besøk Kulturminnedagenes facebooksider og del arrangementene deres her.
- Legg inn informasjon i «hva skjer» spaltene i lokale og regionale aviser.
- Bruk også andres facebooksider, f. eks. kommuner og bydelenes sider.
- Lag smarte titler for å komme høyt i Google-søk.
- Plakater på bibliotek, skoler, butikker, kommunehus o. l.
- Dra nytte av samarbeidspartnere:
- De kan spre plakater og informasjon i sine nettverk.

- Dere kan utarbeide brosjyrer og nettinformasjon med felles innhold.
- Bruk deres kompetanse, f.eks. en fotoklubb som kan ta bilder til markedsføring.
- Kommunen kan bidra med informasjon ut til innbyggere og besøkende til kommunen.

- Få med ordfører på arrangementet, de kan være sentrale for å få oppmerksomhet. Inviter også gjerne en lokal «kjendis» til å være ambassadør for Kulturminnedagene.
- Inkluder barn i arrangementene. Barnefamilier utgjør et stort publikum.

Økonomi

Kulturminnedagsarrangementer skal i utgangspunktet ikke koste noe for de besøkende. Deling av kunnskap og opplevelser knyttet til kulturarven for slik å gjøre folk bevisst sin lokale kulturarv, er det viktigste. Mange kulturminnedagsarrangører har et stramt budsjett som ramme for sine aktiviteter, og billettinntekter være en løsning for å dekke sine utgifter. Billettavgiften bør holdes på et lavt nivå, slik at Kulturminnedagene fortsetter å være et lavterskeltilbud. Andre måter å sikre finansiering av kulturminnedagsarrangementet kan være ved:

- Salg av bøker, lodd, kiosksalg etc.
- Crowdfunding – Legg ut arrangementet ditt på www.bidra.no

- Å søke om tilskudd fra kommunen og private stiftelser. (Les mer om støtteordninger på vår hjemmeside www.kulturvern.no)
- Sponsorinntekter – kjenner du noen i det lokale næringslivet?

Kulturminnedagsprisen

Hvert år kårer vi en vinner av Kulturminnedagsprisen. Styret i Kulturvernforbundet vektlegger engasjement over tid og/eller et godt program for årets markering som kriterier for å motta prisen.

Kulturminnedagsprisen er på kr. 30 000,-. Fem arrangører nomineres til prisen i forkant av Kulturminnedagene.

Hvor kan du få hjelp? Hva gjør Kulturvernforbundet?

Kulturvernforbundets oppgave er nasjonal markedsføring og koordinering av Kulturminnedagene i Norge. Vi informerer om tema og bidrar med rådgivning til kulturminnedagsarrangører. Ved å registrere deres arrangement hos oss får dere flere fordeler:

- Gratis plakater og annet markedsføringsmateriell, trykt og på web.
- Hjelp til pressemeldinger.
- Deltakelse i kåringen av Kulturminnedagsprisen.
- Promotering på sosiale medier
- Dere kommer med i arrangementsoversikten på www.kulturvern.no
- Invitasjon til workshops og seminarer.
- Vi sender ut nasjonale, regionale og lokale pressemeldinger på vegne av arrangørene.
- Profilerings på www.european-heritagedays.com

Vi inviterer jevnlig til nettverksmøter i alle fylker mellom frivillige organisasjoner, museer og kommuner. Her løfter vi frem Kulturminnedagene som plattform for samarbeid på tvers av organisasjon og fagfelt. Vi kan via vårt kontaktnett i kulturvernorganisasjonene, være med å formidle kontakt mellom organisasjoner og institusjoner. På vår hjemmeside finner dere en oversikt over alle kulturvernorganisasjoner som er tilknyttet Kulturvernforbundet. Her finnes mange potensielle samarbeidspartnere!

Kulturvernforbundet koordinerer også Norges deltakelse i European Heritage Days.

Hvorfor være med og markere Kulturminnedagene?

Det finnes mange gode grunner til å være med og markere Kulturminnedagene:

- Arrangementene er god reklame for lokale organisasjoner, institusjoner, kulturminner, tradisjoner.
- Dere deltar i et av Europas største kulturbegivenheter.
- Kulturminnedagens skaper nettverk og samarbeid.
- Man tilegner seg kunnskap og er med å videreføre kulturarven.
- Kulturminnedagene knytter mennesker sammen.
- Lokale organisasjonene, lag og foreninger får nye medlemmer.
- Det er morsomt å arrangere

Kulturminnedager!

- Kulturminnedager er bra for turismen på stedet.
- Arrangementene er med å gjøre folk bevisst den lokale historien - alle burde kjenne til sin kulturarv.
- Du gjøre noe meningsfylt, og bidrar til at ting skjer i lokalmiljøet.
- Kulturminnedagene skaper inkludering – alle kan være med, både som arrangører og publikum.

Og hva skjer etterpå?

Inviter arbeidsgruppen, samarbeidspartnere og frivillige til evalueringsmøter etter Kulturminnedagene for erfaringsutveksling.

All kunnskapen dere har opparbeidet og delt denne uken, ikke la det gå i glemmeboken. Skriv en artikkel om temaet og arrangementet og legg det inn på www.lokalhistoriewiki.no (se egen faktaboks).

Aktivitetene under Kulturminnedagene kan også dokumenteres ved utarbeidelse av bok, album, film,

utstilling o.l., og dette gir arrangementet en varig verdi.

Driv også «Etter-markedsføring»: Fortell hva dere har gjort, på sosiale medier, i pressen, på møter og arenaer der dere møter andre med interesse for historie og kulturminner. Å skape blest om Kulturminnedagene også i etterkant, er med å skape et godt utgangspunkt for arbeidet med neste års Kulturminnedager.

Planlegg for neste år!

Lokalhistoriewiki:

Lokalhistoriewiki.no er et leksikon på nett, bygget opp med wiki-teknologi og er spesielt utviklet for å publisere lokalhistoriske artikler. Den er et dugnadsverk, der både faghistorikere og amatører bidrar med artikler. Det er Norsk lokalhistorisk institutt som opprettet og som driver lokalhistoriewiki. Lokalhistoriewiki er åpen og gratis for alle. Mange av kulturvernorganisasjonene, lokalt og sentralt, satser nå på bruk av lokalhistoriewiki. Lokalhistoriewiki er spesielt godt egnet for frivillige organisasjoner og er et godt redskap for dokumentasjon av lokale lag og foreningers aktiviteter og interesseområder.

Kulturvern
forbundet

Norges Kulturvernforbund
Øvre Slottsgate 2b
0157 Oslo

www.kulturvern.no
post@kulturvern.no

Les mer om kulturminnedagene og meld på ditt arrangement på www.kulturvern.no